

**HRVATSKA AGENCIJA ZA POŠTU I
ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE
Roberta Frangeša Mihanovića 9
10110 Zagreb**

U Splitu, 25. ožujka 2013. godine

Predmet: *Analiza tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji*

- komentari H1 TELEKOM d.d.

Poštovani,

Nastavno na objavljenu javnu raspravu o prijedlogu odluke u postupku analize tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji te priložene dokumente, u nastavku dostavljamo komentare H1 TELEKOM-a.

U okviru poglavlja 1. pod nazivom „Sažeti pregled dokumenta“, na stranicama 5. i 6., između ostalog, stoji:

“Nakon što je odredio operatore sa značajnom tržišnom snagom, HAKOM je, na temelju prepreka koje se mogu pojaviti na tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji i na pripadajućem maloprodajnom tržištu na koje operator sa značajnom tržišnom snagom može prenijeti svoju značajnu tržišnu snagu, odredio ... operatorima sa značajnom tržišnom snagom određene regulatorne obveze kako slijedi:

- *obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže;*
- *obveza nediskriminacije;*
- *obveza transparentnosti uz obvezu objave minimalne ponude uvjeta međupovezivanja;*
- *obveza nadzora cijena.”*

Pregledom dokumenta „Analiza tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji“, H1 smatra kako nema dovoljno jasnih navoda koji opravdavaju određivanje regulatornih obveza u smislu „obveze nadzora

cijena“. Mišljenja smo da je uzimajući u obzir postojeće stanje na tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu potrebno dodatno istražiti opravdanost i način regulacije nadzora cijena koja se nameće alternativnim operatorima.

U poglavlju 7. pod nazivom „Prepreke razvoju tržišnog natjecanja na tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koja se pruža na fiksnoj lokaciji“, točnije u okviru točke 7.2. „Previsoke cijene usluge završavanja (terminacije) poziva“, strana 43. HAKOM navodi:

„Postavljanje cijene završavanja (terminacije) poziva na visoku razinu dovodi operatore u nezavidnu situaciju iz razloga što neutemeljeno podizanje troškova (cijena) utječe na učinkovitost njihovog poslovanja te se negativno odražava na gospodarstvo u cijelosti. U slučaju da operatori nepokretnih mreža koji djeluju na tržištu imaju istu ili sličnu tržišnu snagu, podizanje cijene završavanja (terminacije) poziva na visoku razinu u isto vrijeme dovodi do rasta troškova za uslugu završavanja (terminacije) poziva, ali i rasta prihoda koje operatori ostvaruju od spomenute usluge. Slijedom navedenog, takvo podizanje cijena povećalo bi troškove i ostalim operatorima“.

H1 moli HAKOM dodatno pojašnjenje, obzirom da iz navedenog nije dovoljno jasno o kojim razinama cijena se radi i na koji način alternativni operator utječe na tržište kada poveća cijenu završavanja poziva u vlastitu mrežu, tj. kako povećanje H1 cijena značajno utječe na tržište uzimajući u obzir snagu koju H1 ima na tržištu završavanja (terminacije) poziva.

U dijelu 5.1.1. „Zamjenjivost na strani potražnje – maloprodajna razina“, na stranici 27. navedeno je sljedeće:

„Nadalje, uzevši osobito u obzir činjenicu da je najveći broj poziva u nepokretne mreže upućen upravo iz nepokretnih mreža, a što je vidljivo i iz slike 5, HAKOM zaključuje da poziv upućen na broj u pokretnoj mreži nije odgovarajuća zamjenska usluga pozivu upućenom na broj u nepokretnoj mreži.“

H1 smatra kako HAKOM nije u obzir uzeo stvarne podatke i trendove iz Q4/2012 koji pokazuju da je odlazni promet iz nepokretnih komunikacijskih mreža pao otprilike u istim omjerima kao što je i porastao promet iz pokretnih mreža. Slijedom navedenog, H1 smatra kako je u sve većem omjeru poziv na broj u pokretnoj mreži upravo zamjenska usluga pozivu upućenom na broj u nepokretnoj mreži te zamjenjivosti na strani potražnje na maloprodajnoj razini postoji.

Poglavlje 6 „Procjena postojanja operatora sa značajnom tržišnom snagom“, (str. 32. – 40.)

H1 je mišljenja kako HAKOM u točki 6. Analize tržišta propušta uzeti u obzir postojeću situaciju u kojoj se nalaze alternativni operatori. Držimo da je propušteno uzeti u obzir utjecaje koje HT i VIPnet imaju na fiksnom i mobilnom maloprodajnom i veleprodajnom tržištu. HT i VIPnet potiču korisnike mobilnih mreža da korisnike nepokretnih mreža zovu na

mobilni uređaj ukoliko je korisnik na istoj pokretnoj mreži kao i pozivatelj, dok pozive prema alternativnim operatorima smješta u isti cjenovni razred kao i pozive prema drugim mobilnim mrežama čija je interkonekcijska cijena nekoliko puta veća. Također smatramo kako H1 ne može ostvarivati sinergijske efekte (prvenstveno pristupa kapitalu, ali i povoljne učinke koje grupa omogućuje) koje ima HT kao članica T-Com grupe ili VIPnet, Tele2 ili čak Amis u Republici Hrvatskoj.

U okviru regulatorne obveze pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže (str. 55. i 56. dokumenta Analize tržišta) određeno je sljedeće:

„Nadalje, HT se nalazi u postupku modernizacije svoje elektroničke komunikacijske infrastrukture koja podrazumijeva prelazak s PSTN hijerarhije na hijerarhiju mreža nove generacije (NGN). Migracija s TDM/PSTN na IP/IMS započela je u HT-u 2010. godine, od kada PSTN i IMS rade paralelno. Navedena migracija podrazumijeva postupno gašenje lokalnih pristupnih centrala, odnosno gašenje određenih lokalnih pristupnih točaka, što znači da putem istih više neće biti moguće preuzimati/isporučivati promet međupovezivanja. Od trenutka gašenja lokalne pristupne točke operatori korisnici će moći ostvariti pristup prometu međupovezivanja korisnika koji su bili obuhvaćeni područjem pokrivanja pojedine lokalne pristupne točke (koja je ugašena), putem regionalnih pristupnih točaka. Privremenim rješenjem od 19. prosinca 2012. godine (klasa: UP/I-344-01/12-05/24, ur. broj: 376-11/12-18) HAKOM je odobrio gašenje lokalne centrale Prečko u Zagrebu, radi provođenja pilot projekta na temelju kojeg će se utvrditi veleprodajni uvjeti za gašenje lokalnih centrala. HT je dostavio okvirni plan gašenja lokalnih centrala po fazama za koje će se za svaku fazu gašenja donijeti rješenje koje će sadržavati datum gašenja lokalnih centrala i veleprodajne uvjete gašenja centrala. Nakon završetka postupka gašenja lokalnih centrala i prelaska svih korisnika na IMS, HT je obavezan omogućiti povezivanje na IP-IP razini s ostalim operatorima korisnicima. U razdoblju do konačnog gašenja svih lokalnih centrala bit će moguće paralelno međupovezivanje na TDM razini i IP razini. 18 mjeseci prije uspostave IP-IP povezivanja s drugim operatorima korisnicima, HT je obavezan u svojoj standardnoj ponudi za međupovezivanje objaviti sljedeće:

- 1. Tehničku shemu svoje mreže i shemu IP povezivanja.*
- 2. Broj i lokacije točaka IP međupovezivanja (POI).*
- 3. Referentnu normu na kojoj se temelji arhitektura i funkcionalno rješenje za međusobno povezivanje putem IP-a.*
- 4. Protokole za prijenos u NNI na razini kontrole i razini korisnika.*
- 5. Protokol za signalizaciju*
- 6. Sve ostale tehničke specifikacije i norme koje su neophodne za međudjelovanje usluga i neometano funkcioniranje istih između operatora korisnika i HT-a.*

Isto tako, HAKOM smatra kako je ZEK-om, ostalim zakonskim propisima te podzakonskim aktima (npr: pravilnici, Zakon o obveznim odnosima) te standardnim ponudama, ovisno o svakom pojedinačnom slučaju, osigurana i dugoročna zaštita tržišnog natjecanja kroz prava i

obveze svakog operatora na tržištu te da svaki operator ima jednaku priliku kroz određeno razdoblje na povrat uložених početnih sredstava.“

Svjesni smo potrebe za modernizacijom elektroničke komunikacijske infrastrukture koja podrazumijeva prelazak s PSTN hijerarhije na hijerarhiju mreža nove generacije (NGN). Nadalje, pozdravljamo obveze koje je HT dužan objaviti u svojim standardnim ponudama za omogućavanje IP-IP povezivanja s drugim operatorima korisnicima. Međutim, H1 smatra kako ovo pitanje nije dovoljno kvalitetno riješeno te u ovom primjeru nije osigurana dugoročna zaštita tržišnog natjecanja niti je operatoru koji je ulagao u pristup lokalnim centralama omogućen adekvatan povrat uložених sredstava. Drugim riječima, H1 smatra kako rokovi nisu prihvatljivi operatorima koji su ostvarili ulaganja u pristup lokalnim centralama te nije ostavljeno dovoljno vremena na povrat i financijsku isplativost obzirom da „povrat uložених sredstava“ samo po sebi nikako ne smatramo svrhom ulaganja. H1 smatra da bi se trebao regulirati model koji će omogućiti adekvatan povrat ulaganja i niže troškove završavanja poziva u mrežu HT-a u odnosu na one operatore koji nisu ostvarili ulaganja. H1 ima značajan broj korisnika usluge predodabira operatora i ulaganje u lokalne centrale nije bila samo strateška odluka već gotovo nužnost kako bi se uspješno konkuriralo na maloprodajnom tržištu. Posljedično, pristup lokalnim centralama dodatno je omogućavao i stvarao konkurentsku prednost i na veleprodajnom tržištu pa je i koncept poslovanja tako usmjeravan. Naime, kako je trošak završavanja (terminacije) poziva isti neovisno iz koje mreže poziv dolazi iz razloga što se za sve pozive koriste isti mrežni elementi iz kojih proizlaze isti troškovi, H1 smatra da je za hrvatsko gospodarstvo dobar model postojanja nacionalne, regionalne i lokalne terminacije obzirom da u tom slučaju međunarodni operatori tranzitiraju promet u hrvatske fiksne mreže preko hrvatskih operatora omogućujući tako hrvatskim operatorima ostvarenje dobiti, prvenstveno proizašle iz već ostvarenih ulaganja. H1 smatra kako cijena usluge završavanja (terminacije) poziva na regionalnoj razini ne smije biti niža nego je danas, dok bi cijenu na lokalnoj razini trebalo poticati i dodatno sniziti. Slijedom navedenog, brzim gašenjem lokalnih centrala bez zamjenskog modela značajno se utječe na koncept poslovanja alternativnih operatora.

Istovremeno, dok alternativni operatori upućuju nadležnom regulatoru zamolbe za pomoć, i ukazuju mu na nemogućnost snošenja ikakvog dodatnog troška izazvanog izmjenom tehnologije u pristupnoj mreži HT-a (a pogotovo onog koji se odnosi na trošak modema i terminalne opreme/centrala da bi uopće mogao zadržati postojeće korisnike) za to vrijeme pod pritiskom HT-a, dopušta se HT-u da uopće krene u pilot projekt Prečko i tako na mala vrata krene s gašenjem svih lokalnih centrala i migracijom na IMS tehnologiju, a za koji je postupak samo HT spreman i koji je samo njemu transparentan i poznat. Nadamo se da će HAKOM prilikom donošenja rješenja koja će sadržavati datum gašenja lokalnih centrala i veleprodajne uvjete gašenja centrala (za svaku fazu gašenja) voditi računa o operatorima korisnicima koji su do sada ostvarili interkonekciju na lokalnoj razini te njihovom legitimnom pravu na razumnu stopu povrata ulaganja.

S poštovanjem,
H1 TELEKOM d.d.